

Sprengen in het Zeisterbos

6 km • met routebeschrijving • prijs: € 1,50

Het Zeisterbos hoort oorspronkelijk bij de buitenplaats Beek en Royen. Dat is nog zichtbaar in de structuur van de paden. De buitenplaats Beek en Royen werd in de 18^e eeuw aangelegd en kreeg drie zichtassen, waarvan een in de vorm van een bossloot; een gegraven waterpartij.

Deze waterpartij begon bij een natuurlijke waterbron, een sprengkop. Hier borrelde grondwater omhoog afkomstig van de Utrechtse Heuvelrug. Vanaf de sprengkop werd het water door de spreng naar de vijvers bij de buitenhuizen gevoerd. Vroeger waren er meerdere sprengen op de Utrechts Heuvelrug. Door de daling van het grondwater zijn de meeste sprengen opgedroogd.

In 2021 heeft Utrechts Landschap de zichtbaarheid van de spreng in het Zeisterbos en op de buitenplaats Pavia verbeterd. Er is zeer zorgvuldig gebaggerd,

waardoor een deel van de spreng weer watervoerend is geworden. Daar waar dit niet lukte als gevolg van de lage grondwaterstand is vossenbes aangeplant. Dit is een plantensoort, die hier van nature zou hebben kunnen groeien.

Vossenbes

De wandeling begint bij Slot Zeist. Dit is in de 17^e eeuw gebouwd als lustoord. Macht,

aanzien en rijkdom mochten worden gezien. De oprijlaan is statig en past bij het aristocratische huis. Binnen ademen de stijlzalen de weelderige warmte uit van de barok.

Startpunt

Parkeerplaats van Slot Zeist,
Zinzendorflaan 1, 3703 CE Zeist.

Openbaar vervoer
Bushalte Griffensteijnselaan, Zeist (ca. 5
minuten lopen)

Honden

Op de buitenplaatsen Pavia en Hoog Beek en Royen moeten honden aan de lijn. In het Zeisterbos mogen ze los.

Horeca

Slot Zeist en FIGI.

Route

RA is rechtsaf, LA is linksaf en RD is
rechtdoor.

De cijfers op de kaart verwijzen naar de
hieronder beschreven bezienswaardig-
heden.

► Loop vanaf de parkeerplaats naar de brug
van Slot Zeist. Als u naar het kasteel kijkt,
gaat u LA en direct daarna RA over het pad
langs de slotvijver tot aan de splitsing.

*U kruist de Bunsingroute, een groen
gemarkeerde route van 6 km langs de
buitenplaatsen Wulperhorst, Blikkenburg
en Schoonoord. Meer info vindt u op
www.utrechtslandschap.nl/wandelen.*

► Op de splitsing LA. Steek de
Zinzendorflaan over, RA en daarna direct
LA de Karpervijver op.

1. Zilver- en metaalfabrieken

Rechts staat het voormalige gebouw van
Gerritsen & Van Kempen. Hier ligt de basis
van de drie zilver- en metaalfabrieken
Gerritsen & Van Kempen, Gero en Sola, die
in het begin van de vorige eeuw zijn
opgericht. Deze Zeister fabrieken hebben

een toonaangevende rol gespeeld in de
productie en vormgeving van tafelzilver.

► Aan het einde van de Karpervijver RA,
volg het rode fietspad, langs het witte
kantoorgebouw *De Kosmos* en bij de
verkeerslichten oversteken. Voor het hek
RA.

2. De Kosmos

Frederik Herman van de Poll heeft in 1862
de verzekeringsbank *De Kosmos* opgericht.
In 1901 werd het pand onder architectuur
van P.J. Houtzagers in Jugendstil verbouwd.

► Gelijk LA het natuurgebied Hoog Beek en
Royen in, 1e pad RA over de stenen brug
naar voorzijde van het landhuis.

3. Hoog Beek en Royen

Buitenplaats Hoog Beek en Royen is in
1825 gebouwd. In 1830 werd het
Zeisterbos aan de buitenplaats
toegevoegd. Tegenwoordig is het huis op
Hoog Beek en Royen in gebruik door Van
Lanschoot Bankiers. Naast het huis staat een
koetshuis, dat nog volledig in oude stijl is
ingericht. In de vroegere moestuin wordt
een wijngaard aangelegd. De eerste
druivenoogst en wijn is in 2015
opgeleverd. In de verte is het
baken 'Zeist aan Zee' zichtbaar.

Keienbruggetje ca. 1928

► Neem de weg langs het grasveld richting
het baken. Na 70 m ziet u in de muur
rechts een doorgang naar de voormalige
moestuin. Blijf het pad langs het grasveld
volgen. Op de splitsing LA het brede pad

blijven volgen naar het bruggetje. Ga na de brug LA naar het baken.

4. Zeist aan Zee

Het baken *Zeist aan Zee* is een folly, een bijzonder fenomeen op buitenplaatsen en landgoederen. Folly's zijn fantasiebouwwerken die de toeschouwer op het verkeerde been zetten en vragen oproepen. Het baken markeert de overgang van het rivierengebied naar de zandgronden van de Heuvelrug. Als de zeedijken in Nederland doorbreken, loopt de denkbeeldige kustlijn over landgoed Hoog Beek en Royen.

► Na het baken direct RA het pad op naar de witte slagboom. Let op het verkeer en steek de Arnhemse Bovenweg over. Voor het bord 'uitgezonderd bezoekers Pavia' RA langs de spreng (met water). Dit pad langs het water blijven volgen met zicht op Villa Pavia aan uw linker zijde.

5. Pavia

Pavia behoorde oorspronkelijk tot de buitenplaats Hoog Beek en Royen, maar werd rond 1850 afgesplitst. In 1861 liet Ridder Pauw van Wieldrecht hier een buitenplaats aan-leggen. De naam Pavia is waarschijnlijk afgeleid van de achternaam Pauw, pavo in het Latijn. Het landhuis is gebouwd in de neoclassicistische stijl. In het landhuis zit nu een particulier verzorgingshuis.

De Koekenpan

► Ga RD en negeer zijpaden. U komt langs de kop van een vijver en verderop houdt u de smalle stenen brug en de droogstaande, met vossenbes ingeplante spreng aan uw

linkerzijde. Bij de houten knuppelbrug de drukke Prins Bernhardlaan oversteken.

Op de parkeerplaats starten twee gemarkeerde wandelingen door het Zeisterbos: 6 km (rood) en 12 km (blauw).

Loop naar de stenen bank van Van de Poll. Houd de bank aan uw rechterzijde. Volg het bospad langs de spreng. Onderweg loopt u langs het keienbruggetje (zie foto pag 2). Utrechts Landschap heeft deze in 2022 gerestaureerd. Vervolg de spreng tot de houten knuppelbrug. Hier RA tot het hek van de boswachterswoning.

6. Klein Zwitserland

In het bosgebied lag bovenop een hoge stuifheuvel een uitspanning in de Zwitserse chaletstijl. Dit huis is waarschijnlijk rond 1860 gebouwd als boswachterswoning. Het landschap met stuifheuveltjes en slingerende paadjes stond al in 1835 bekend als Klein Zwitserland. Het Zwitsershuis brandde in 1880 af en werd in 1915 door de gemeente herbouwd in dezelfde stijl. Het huis wordt nu bewoond door het hoofd terreinbeheer van Utrechts Landschap.

► Voor de boswachterswoning LA. Blijf de spreng volgen tot de sprengkop. Sla linksaf.

Aan de rechterkant ziet u Bezoekerscentrum De Boswerf liggen. Dit is een educatief centrum met natuurspeelbos, kleine boerderijdieren en terras.

7. De Koekenpan

Als u bij de bank over de sprengkop de spreng in kijkt, is duidelijk waarom deze plek *De Koekenpan* werd genoemd. Hierin kwam het kwelwater uit de Utrechtse Heuvelrug omhoog en voedde daarmee de spreng. Door verdroging in de laatste 50 jaar was de kwel opgedroogd. Dankzij zorgvuldig baggeren is de sprengkop weer enigszins waterhoudend.

► Loop bij de kruising rechtdoor tot de Y-splitsing en dan RA het brede bospad volgen om de heuvels heen. Blijf het pad

volgen en negeer zijpaden tot aan de witte slagboom. Bij de slagboom 'Beschermd Natuurgebied Zeisterbos' direct LA over het fietspad tot aan Woudenbergseweg. Sla voor de weg LA en na 80 meter steekt u de drukke Woudenbergseweg over naar de toegangsweg van het Jagershuys. Na 50 meter LA het smalle fietspad op. Loop achter het Jagershuys rechtdoor en bij de splitsing RA.

8. Het Jagerhuys

Het Jagershuys was vroeger het jachthuis van de buitenplaats Hoog Beek en Royen. Van 1932 tot de oorlog was hier de Zeister diertuin met een bonte verzameling aan dieren, o.a. papagaaien, pony's, beren, kangoeroes, herten, flamingo's, struisvogels, apen en maneschapen. Nu herinneren alleen nog de rots en de maneschapen hieraan.

► Loop rechts om de vijver. Over het bruggetje RA naar het Laantje zonder Eind, een eindeloos pad van Zeist naar Soesterberg. Kijk ook eens achterom. Volg de brede beukenlaan en negeer zijpaden tot aan het sportveld.

9. Bisonpark

Dit was van 1926 tot 1939 het Bisonpark met een aantal bisons.

► Ga voor het sportveld LA over het verharde pad. Steek de drukke Woudenbergseweg over en loop rechtdoor langs het hertenkamp naar de herinneringsbank voor 'de Douairière Ridder Mr. M.C.H. Pauw van Wioldrecht, geboren A.C.A. Voomborgh (1915)'.

► Voorbij de bank RA langs het hertenkamp; de sprenge is nu links. Aan het eind de Prins Bernhardlaan schuin oversteken naar het bord 'Bezoekerscentrum de Boswerf'.

Bisonpark

► Steek het fietspad over en vervolg het bospad. De sprenge aan uw linker hand houden. Over het smalle stenen bruggetje direct RA. Direct na de vijver RA het pad inslaan naar de Boskapel.

10. Boskapel

Deze kapel was oorspronkelijk het koetshuis van Pavia. In 1946 werd het gekocht door het kerkgenootschap van de Nederlands Hervormde Gemeente Zeist, die het koetshuis omdoopte tot Boskapel. In 1976 volgde er een restauratie. Vanaf 1986 is de Boskapel eigendom van de harmonievereniging OBK.

► Langs de parkeerplaats RD naar de verharde oprijlaan van Villa Pavia. Loop via deze laan langs Pavia RD naar de Arnhemse Bovenweg. De weg oversteken, dan 30 meter na de witte slagboom het middelste pad schuin rechts het park in naar de recent teruggevonden oude slingerende wandelpaden uit de late Engelse Landschapsstijl van 1830.

11. Laantje van de verliefde bomen

Dit wordt de 'Laan van de verliefde bomen' genoemd, omdat aan de linkerkant van het pad een aantal innig met elkaar verstrengelde beukenbomen staan.

► Het pad volgen en bij elke splitsing steeds het rechterpad kiezen tot aan de uitgang van park Hoog Beek en Royen. De drukke weg oversteken en rechtdoor de Jufferstraat in. Aan het einde van de

Jufferstraat LA de Slotlaan op richting Het Rond naar Hotel Theater Figi.

Hotel Theater FIGI

Sinds 1902 is de naam Figi een begrip in Zeist en wijde omgeving. Onder één dak treft u een theater, bioscoop, hotel, restaurants en talrijke vergader- en congreszalen. Daarnaast is Figi op Slot Zeist gastheer in een koninklijke ambiance. Figi en de Brasserie Slot Zeist zijn uitermate geschikt voor gecombineerde activiteiten en grootschalige evenementen maar ook voor een consumptie na de wandeling.

► Steek de drukke weg over richting Slot Zeist langs het voormalige Post- en Telegraafkantoor, nu een restaurant. Verder doorlopen en opnieuw een drukke weg oversteken.

12. Broedergemeente

Aan de rechterkant ziet het Zusterplein en links het Broederplein van de Evangelische Broedergemeente de Hernhutters. De Broedergemeente bestaat al meer dan 270 jaar in 30 landen op 5 continenten. Wereldwijd heeft de gemeente 762.000 leden, ook wel Hernhutters genoemd, waarvan 480.000 in Afrika. De Hernhutters werken op vele verschillende gebieden: ziekenhuizen, scholen, kleuterscholen en bejaardencentra.

► Bij de ingang van Slot Zeist bent u aan het eind van de sprengwandeling gekomen.

April 2022

Deze route is tot stand gekomen dankzij:

FIGI & Slot Zeist

Foto's:

Zeister
Historisch
Genootschap